

ANYKŠTA

<http://www.anyksta.lt>

LAIKRAŠTIS ANYKŠČIŲ KRAŠTO VISUOMENEI 84/9674

Baiminamasi dėl Anykščių topolių alėjos

Administracijos direktorė reagavo į posėdį atsinešdama karūną

3 psl.

„ADOX 2022“ Anykščiuose

Nematomas frontas: „arionai“ Butėnų sodžiuje

6 psl.

14 psl.

16 psl.

šiuipinys

Pamaldos. Lapkričio 1-ąją ir 2-ąją Anykščių Šv. Mato bažnyčioje šv. Mišios bus aukojamos 8.30, 10.30 ir 18 val. Malda už mirusius lapkričio 1 dieną Anykščių senosiose kapinėse – 11.45 val., naujosiose kapinėse – 12.30 val.

Konkursas. Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė Ligita Kuliešaitė papildė 2022 metų viešųjų pirkimų planą. Bus skelbiamas muziejaus kalvos Anykščiuose infrastruktūros atnaujinimo ir kompleksinės plėtros atvirasis projekto konkursas. Norima įrengti naują Antano Baranausko klėtelės apsauginį gaubtą.

Restauracija. Kavarske restauruotas Šv. Jono Krikštytojo koplytstulpis. Paminklo autorius Algirdas Jurkėnas konservavo koplytstulpį, atkūrė prarastus drožinių elementus.

Festivalis. Spalio 28 dieną „Devilstone“ organizatoriai Anykščių rajono savivaldybės vadovams pristatė 2023 metų festivalio idėjas.

Kapinės. Spalio 31 dieną Anykščiuose bus atidaryta naminių augintinių laidojimo teritorija. Ši teritorija bus pačiame Gegužės gatvės gale.

Spektaklis. Lapkričio 9 d. 18 val. Utenos kultūros centre bus rodomas „Keistuolių teatro“ spektaklis „Raulas Keliuainikas“ pagal Kazio Binkio kūrybą. Bilietai parduodami Utenos kultūros centro kasoje.

Redakcija. „Anykštos“ redakcija spalio 31 dieną, pirmadienį, NEDIRBS. Kitas „Anykštos“ numeris išeis lapkričio 5 dieną, šeštadienį.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Žvaigždės krito ant mirusio tėviškės kaimo

Senasis Savičiūnų dvaras (Svėdasų seniūnija) - minimas Juozo Tumo - Vaižganto „Dėdėse ir dėdienėse“ (šio dvaro ūkvedys buvo tįjūnas Geišė, laimėjęs gražiausią kaimo merginą Sveriją), nūnai apleistas. Prie dvaro įsmeigta lentelė skelbianti, jog tai privati valda, nerestauruojamo ir neprižiūrimo medinio kultūros paveldo objekto neapsaugo nuo nykimo - jau įlūžęs dvaro stogas, išvirtusi viena siena, irsta ir pamatai.

Publikuojame kunigo Ričardo BANIO, augusio Savičiūnų dvare, pasakojimą apie pradingusius laikus, kai Savičiūnuose virė gyvenimas.

Medinis Savičiūnų dvaras, pasak žinyno „Lietuvos dvarai“ informacijos, žinomas nuo XVIII a. Jį valdė Pomarnackis, Venclavovičius, Buterlevičius, Krasauskas, Ramanauskas. Pirmojo pasaulinio karo metais dvare įsikūrė vokiečių štabas. 1924 m. dalis dvaro žemės buvo išdalyta savanoriams. 1925 m. dar kartą sumažintos Savičiūnų dvaro savininkės M. E. Venclavovičienės žemės valdos: iš 114 ha liko 73,82 ha. Apie 1926 m. dvaro pastatus bei žemę įsigijo Amerikoje pinigų užsidirbęs Feliksas Laučius. Sovietams nacionalizavus dvarą, savininkai ištremti į Sibirą. Dvaras grąžintas Felikso Laučiaus vaikams – sūnui ir dukrai.

4 psl.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Kavarsko kapinėse ilsisi ir benamiai, ir dvarininkai

Sigita PIVORIENĖ
sigita.p@anyksta.lt

Kavarsko kapinės ant kalno. Nuo jo matyti vinguriuojanti Šventoji, o žvakučių žiburėliai priverčia atsisukti ne vieną praeivį.

Pasak Kavarske užaugusio, istorija itin besidominčio Rimanto Varanavičiaus, šios kapinės buvo įkurtos XIX a. pradžioje, o menotyrininkė dr. Jolanta Zabulytė papasakojo, jog tada tradicijos kapus puošti gėlėmis nebuvo.

5 psl.

Senieji Kavarsko kapinių vartai su ornamentuotais kryžiais yra dailės paminklas.

„Greitosioms“ siūlo papildomą finansavimą

Deltuvos Šiaurinėje apygardoje išrinktas Seimo narys, Demokratų frakcijos „Vardan Lietuvos“ atstovas Tomas Tomilinas šią savaitę išplatino pranešimą spaudai, kuriame išdėstė, jog ragina valdančiąją daugumą iš šalies biudžeto skirti papildomus 5 mln. eurų greitosios medicinos pagalbos stotims.

Šias lėšas Seimo narys siūlo panaudoti iki ateinančių metų liepos 1 dienos, kol baigsis dar vienas greitosios medicinos pagalbos pertvarkos etapas. T.Tomilinas šiuo siūlymu rezonuoja tragediją Anykščiųiuose, kai greitoji pagalba į „Nykš-

čio namų“ areną vyko daugiau negu dvidešimt minučių ir išgelbėti 39-erių metų krepšinininko Beno Steponėno gyvybės nebepavyko.

„Kol neužtikrinamas reikiamas ekipažų skaičius, tinkamas medikų darbo krūvis, nepaiso-

ma atstumo iki paciento, kurį būtų galima įveikti per kuo trumpesnę laiką, laiku neatvyksta visa reikiama įranga ir priemonės, nesudaromos geriausios įmanomos galimybės gyvybei gelbėti, tol tragiškos mirtys greitajai pagalbai pavėlavus yra labiau sistemos ir jos kūrėjų, o ne tiesioginės pagalbos teikėjų atsakomybė.

Visi suprantame, jog gyvybė yra neįkainojama, tačiau nuolat stengiamasi pataupyti ten, kur tinkamas lėšų skyrimas ir

Vidmantas ŠMIGELSKAS
vidmantas.s@anyksta.lt

panaudojimas yra gyvenimo ir mirties klausimas. Aš kviesčiau per šį pereinamąjį laikotarpį keliauti, pasikliaujant šiame lauke veikiančiųjų išvalgomis, atsiliepiant į jų prašymus, įsiklausant į pasiūlymus ir nerimą. Iš tikrųjų išvengti tragiškų ir nereikalingų mirčių galime ne ieškodami kaltų, kai tai įvyksta, o darydami viską, kad pagalbą teikianti sistema veiktų sklandžiai“, - pranešime spaudai rašo Seimo narys T.Tomilinas.

spektras

Rezervas. Aktyvusis rezervas bus formuojamas sparčiau, kariai bus priskirti konkrečioms brigadoms vienetais, rezervinei brigadai bus perkama ginkluotė, pranešė Krašto apsaugos ministerija. Ji teigia siekianti, jog po trejų metų aktyvųjų rezervą sudarytų 36 tūkst. karių, o parengtasis rezervas priartėtų prie 120 tūkst. karių. Artimiausiu metu visi aktyviojo rezervu prievolinkai turėtų gauti informaciją apie priskyrimą kariui vienetai.

Regalijos. Lietuvos sporto universiteto (LSU) garbės daktaro regalijos įteiktos buvusiam krepšinininkui Arvydui Saboniui ir Kauno rajono merui, šios aukštosios mokyklos alumnui Valerijui Makūnui. Lietuvos sporto universiteto senato sprendimai dėl garbės daktaro vardo suteikimo A. Saboniui ir V. Makūnui priimti vasaros pradžioje. LSU garbės daktarų vardai anksčiau suteikti olimpiniam čempionui Modestui Paulauskui, krepšinio trenerio Vladui Garastui, atletinio rengimo pradininkui Aleksandrui Kosauskui, Karolinos (Švedija) universiteto mokslininkui Hakanui Westerbladui.

Kainos. Seimas leido didinti geriamojo vandens tiekimo įmonių tarifus, jeigu elektros bei dujų kainos didėja 30 proc. Paslaugų kainos taip pat galės būti mažinamos, jei energijos kainos kris trečdaliu. Kainas įmonių prašymu dažniau nei du kartus per metus nustatytų Valskybinė energetikos reguliavimo taryba. Seimas ketvirtadienį priėmė Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pataisas ir įtvirtino naują vandens kainodarą: už balsavo 92 Seimo nariai, prieš buvo keturi, o 13 susilaikė. Dabar geriamojo vandens kainos peržiūrimo du kartus per metus – sausi ir liepa.

Išlaidos. Lietuvos banko (LB) atstovas sako, kad valstybė elektros ir dujų kainų kompensacijoms 2023 metais gali išleisti maždaug 550 mln. eurų mažiau nei planuoja, todėl infliacija mažėtų ne taip sparčiai. Pasak centrinio banko, panaudojus visą suplanuotą kompensacijų sumą – 812 mln. eurų gyventojams ir 234 mln. eurų verslui, infliacija mažėtų apie tris punktus 2023 metais ir apie du punktus 2024 metais. Vis dėlto LB teigia, jog infliaciją kitąmet didins suplanuotas atlyginimų, neapmokestinamųjų pajamų dydžio, socialinių išmokų kėlimas.

-BNS

Restauruojami kultūros paveldo kapinių vartai

Papilių kaime bus restauruojami kapinių vartai. Šiuo metu jie yra avarinės būklės, o juos išsaugoti itin svarbu, nes šie vartai – kultūros paveldo objektas.

„Problemų yra labai daug, vartai avarinės būklės, jiems yra iškilusi grėsmė, todėl restauratoriai mėgins juos sutvarkyti, – sakė Anykščių rajono savivaldybės architektūros ir urbanistikos skyriaus vedėja Daiva Gasiūnienė. – Vartai dabar griūna, o mes darome taip, kad jie stovėtų. Restauravimo metu niekas negali būti pakeista, tad bus paliekama tai, kas yra dabar. Jokių priestatų, antstatų negali būti, nes tai – kultūros paveldo objektas, vertybė, kuri gali būti tik restauruojama. Šie vartai ir yra ypatingi tuo, kad jie – kultūros paveldo objektas.“

Vartai renovuojami iš savivaldybės biudžeto lėšų – tam skirta 3627 eurai.

Papilių kapinių kompleksas

nuo 1992 metų yra vietinės reikšmės architektūros paminklas. Jame yra XVIII–XIX a. liaudies architektūros statiniai: medinė koplyčia, mauzoliejinė mūrinė koplyčia ir mūrinė tvora su vartais. Kapinių priekinėje dalyje, šalia vartų, yra dvie-

Sigita PIVORIENĖ
sigita.p@anyksta.lt

jų kryžių kompozicija visiems mirusiems Papilių žmonėms.

Papilių kapinėse palaidotas kunigas ir kraštotyriminkas Petras Vaitiekūnas (1889–1946), Pelyšų pieninės steigėjas Antanas Povilonis (1902–1929).

Eismo pakeitimai ilgąjį savaitgalį

Informuojame, kad nuo spalio 29 iki lapkričio 2 dienos (imtinai), Vilniaus g. (prie senųjų kapinių) bus ribojamas dvipusis automobilių eismas. **Eismas Vilniaus gatve nuo žiedinės sankryžos iki Slėnio g. ir visa Slėnio g. vyks viena kryptimi.**

Automobilių eismo kryptis ir stovėjimo vietos bus nurodomos laikiniais ženklais. Prašome neužstatyti įvažiavimų į laikinas stovėjimo vietas.

Atsiprašome už nepatogumus ir linkime saugių kelionių.

Užsak.Nr. 938

pro memoria

Mirė skulptorius Leonas Strioga

Spalio 27 dieną Kaune, eidamas 93 - čiuosius metus, mirė skulptorius Leonas Strioga.

L. Strioga gimė 1930 sausio 31-ąją Anykščių rajone, Medžiočių kaime. Skulptoriaus tėvas dirbo žemę, tačiau labiau mėgo medžio ir kitus panašius darbus, o mama kurį laiką dirbo dvaro kambarine, vėliau rūpinosi namais ir dar trimis skulptoriaus broliais.

Kaip skelbiama L. Striogos interneto svetainėje, 1950 metais jis kartu su broliu įstojo į tuometinį Dailės institutą, dabar – Vilniaus dailės akademiją, kur studijavo skulptūrą.

Skulptūros pasirinkimą jis aiškino iš motinos paveldėtu polinkiu į grožį ir iš tėvo perimtu susidomėjimu rankų darbais, taip pat įgimtu klausos defektu, kuris apsunkino bendravimą su aplinkiniais ir skatino ieškoti vienišiu

tinkamos profesijos.

L. Strioga yra sukūręs per tūkstantį įvairių darbų – nuo viešosioms erdvėms skirtų granito kompozicijų iki kamerinių skulptūrų iš medžio. Tarp jo darbų – 1966 metais Kauno Ažuolyne pastatyta dekoratyvinė granito kompozicija „Poilsis“, pirmas kūrinys viešojoje erdvėje. Kauno muzikinio teatro sodelyje menininkas pastatė dainininko Kipro Petrausko portretinį biustą. Nepriklausomybės aikštėje Kaune jis pastatė dekoratyvinę skulptūrą „Sapnas“, įrengė atminimo lentą su bareljefu V. Mykolaičiui-Putinui Kaune.

2020 metais L.Strioga Anykščiųiuose, šalia Anykščių koplyčios, senųjų Anykščių kapinių teritorijoje, pristatė paskutinę savo kūrinį parodą „Geležies žaismas“.

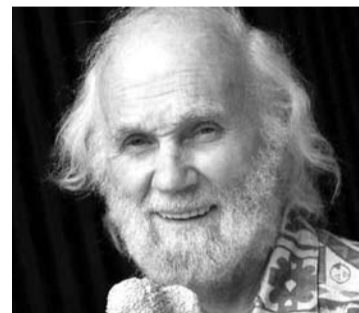
Nuo 1958 m. L. Strioga dalyvavo parodose Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Rusijoje, Len-

kijoje, Suomijoje, yra surengęs arti 80 personalinių parodų ir 10 bendrų parodų su kitais dailininkais, dalyvavo apie 150 grupinių parodų.

2001 metais L. Strioga buvo apdovanotas Lietuvos nacionaline kultūros ir meno premija.

Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė reiškia nuoširdžią užuojautą dėl skulptoriaus, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Leono Vytauto Striogos mirties.

„Anapilin iškeliavo iškilus menininkas, kurio savitos skulptūros daugel metų džiugino Lietuvos ir pasaulio vaizduojamojo meno gerbėjus. Tai buvo itin talentingas kūrėjas, sugebėjęs originaliai derinti tautinių ir universaliųjų vertybių prasmes. Dėl Leono Vytauto Striogos mirties nuoširdžiai užjaučiu šeimos narius, artimuosius, bičiulius ir visą šalies kultūros bendruomenę“, – sakoma

premjerės užuojautoje.

Kultūros ministras Simonas Kairys užuojautoje teigė, kad mirus L. Striagai „netekome itin jautraus, šviesaus ir dvasingo kūrėjo, kuris visą gyvenimą liko ištikimas vienai mūzai – skulptūrai“.

„Leono Striogos skulptūrose modernumas derėjo su tautine archaika, o jų skiriamuoju ženklu tapo paties skulptoriaus atrasta unikali kapotinė technika. Reiškiau nuoširdžią užuojautą skulptoriaus artimiesiems bei visai Lietuvos kultūros ir meno bendruomenei“, – teigė S. Kairys.

-ANYKŠTA

temidės svarstykles

Smurtas. Spalio 24 dieną apie 19.57 val. Debeikių seniūnijos Aknystų kaime, namuose,

neblaivus vyras (g. 1988 m., nustatytas 1,14 prom. girtumas) smurtavo neblaivios moters (g. 1994 m., nustatytas 3,02 prom. girtumas) atžvilgiu. Pradėtas

ikiteisminis tyrimas. Vyras sublaivytas ir uždarytas į areštinę.

Keliatojas. Spalio 24 dieną apie 7.40 val. Anykščiųiuose, A. Vienuolio g., vyras (g. 1966

m.) vairavo automobilį „Audi A4 Avant“ būdamas neblaivus (nustatytas 1,80 prom. girtumas). Pradėtas ikiteisminis tyrimas.

???

**Ar reikia kalno gėlių
ir žvakių gausos per
Vėlines kapinėse?**

**Andrius ŠUKYS, kunigas,
Burbiškio Švč. Jėzaus Širdies
parapijos administratoriaus:**

Žmonės vis tebeneša daug gėlių, nes jie taip pripratę ir to labai sunku atsisakyti. Nešti glėbius gėlių yra beprasmiška, nes mirusiajam to visai nereikia. Gėlės yra gražu žmonėms dovanoti gimtadienių, vardadienių progomis, per vestuves ar kitokias linksmas progas, o ne mirusiesiems. Gėlės nuvysta. Kas tada? Tada ištisą mėnesį ant kapo styro lyg kokia šieno kupeta ar stirta šiukšlių. Juk elgiamasi pagal giliausiai tikinčią kaimo bobutę...

**Prima PETRYLIENĖ, Anykščių
rajono Garbės pilietė:**

Pagal mane, nereikia tiek daug gėlių ir žvakių nešti į kapines. Jeigu norima pagerbti mirusiuosius, tai galima padaryti kukliai. Pakanka poros žvakių ir žiedelio. Pastebėjau lankydamasi kapinėse, kad jau yra kapų, kurie puošiami kukliai. Manau, kad taip elgiasi jaunesni žmonės. Seniau žmonės į kapines gausiai nešdavo gėles, žvakes. Turėtų viso to mažėti. Pagarbą reikia rodyti gyviems žmonėms.

**Bronius TVARKŪNAS, tauto-
dailininkas:**

Pastebėjau, kad yra žmonių, kurie tikrai per daug į kapines prineša gėlių bei žvakių. Kitą kartą ant vieno kapo galima pamatyti ir dešimt degančių žvakių. Gaili žmonės savų mirusiųjų, todėl ir neša daug gėlių bei žvakių, bet manau, kad to nereikia. Pažiūrėkite, vėliau šalia kapinių kokie kalnai atliekų stovi. Pakanka vienos-dviejų žvakučių ir puokštelės gėlių. Labai džiaugiuosi, kad tvarka Debeikių kapinėse rūpinasi Debeikių seniūnijos seniūnas Alvydas Simonavičius.

**Kazys ŠAPOKA, UAB Anykščių
komunalinis ūkis direktorius:**

Kiekiai atliekų šalia kapinių yra nemaži. Mano nuomone, atliekų kiekiai šalia kapinių nemažėja. Mes visą laiką gyventojams sudarome galimybę žalią masę dėti į vienus kontenerius, stiklą - į kitus. Dalis žmonių nuo kapų atneštus sudžiūvusius augalus ir sudegusias žvakes sumeta į bendrą kontainerį, bet yra žmonių, kurie atliekas ir rūšiuoja.

Baiminamasi dėl Anykščių topolių alėjos

Vidmantas ŠMIGELSKAS
vidmantas.s@anyksta.lt

Po to, kai Kurklių seniūnijoje, palei kelią Kaunas - Daugpilis, buvo išpjauti medžiai, anykštėnai sunerimo dėl topolių alėjos A.Vienolio gatvėje, įvažiuojant į Anykščius nuo Kavarsko pusės. Priminsime, jog vasarą Anykščiuose viešėjęs Susisiekimo ministras Marius Skuodis „žadėjo“, kad Lietuvoje bus išpjauti visi pakelės medžiai.

Tačiau Anykščių rajono savivaldybės meras Sigutis Obelevičius ramina, jog kol kas grėsmės Anykščių topoliams nėra.

Anykščių topolių alėja - viena iš nedaugelio dar neišpjautų Lietuvos pakelių alėjų.

Jono JUNEVIČIAUS nuotr.

Anykščių rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir urbanistikos skyriaus vedėja, rajono vyriausioji architektė Daiva Gasiūnienė „Anykštai“ sakė, kad kelininkai įpjaudami pakelės medžius veiksė su savivaldybe nederina ir rajono valdžios apie būsimus sprendimus neinformuoja.

„Vasarą dėl pakelės medžių parašėme raštus ir Susisiekimo, ir Aplinkos ministerijoms. Gavome valdiškus, biurokratinis atsakymus, kad dėl šalia kelių augančių medžių pjovimo su mumis nederins. Taip sutapo, kad po raštų išsiuntimo Anykščiuose viešėjo Susisiekimo ministras M.Skuodis, iš jo kalbos buvo aišku, kad mūsų alėjas išpjaus ir mūsų nuomonės niekas neklaus“, - dėstė rajono vyriausioji architektė.

„Kai išpjovė medžius prie kelio Kaunas -Daugpilis, sulaukėmė didžiulės žmonių reakcijos. Skambino ir raštus rašė net ir religinių bendruomenių atstovai. Šokiravo ne tik tai, kad topoliai išpjauti, bet ir darbo kultūra. Ilgą laiką vargšų medžių kaladės gulėjo kelkraščiuose tarytum po vandalizmo akto. Vakarų valstybėse, kai reikia nupjauti medį, gyventojai kartais net nepastebi, kad medis nupjautas - nupjovė, sutvarkė, jo vietoje naują pasodino. Niekur nesimėto medžių „lavonai“ - kalbėjo D.Gasiūnienė

Pakelės medžių pjovimas grindžiamas eismo saugumu. Vasarą Anykščiuose susisiekimo ministras M. Skuodis kalbėjo, kad pernai ant kelio nuvirtęs medis pražudė jaunų marijampoliečių porą ir po šios tragedijos nuspręsta pakelių medžius išpjauti. AB „Kelių priežiūra“ direktorius Rolandas Rutėnas per vasarą vykusį susitikimą su Anykščių rajono savivaldybės atstovais aiškino, kad nelaimės keliuose dėl virstančių

administracijos Bendrojo ir ūkio skyriaus vedėjo pavaduotojas Simas Aštrauskas pateikė informaciją apie juridines galimybes išsaugoti topolių alėją. Jis aiškino, jog visa alėja neatitinka kriterijų, kad būtų priskirta saugomai dendrologinę vertę turinčių parkų ar skverų kategorijai. Tačiau, saugomomis gali būti pripažintos atskiros tuopos, kurių 1,3 m. aukštyje kamienų apimtis yra ne mažesnė nei 2,5 m., o medžio aukštis ne mažesnis nei 20 m.

Bendrojo ir ūkio skyriaus vedėjo pavaduotojas teigė, kad šiuos kriterijus atitinka tik apie pusė alėjos medžių. S.Aršauskas tarybai kalbėjo, kad, išsaugojus tik dalį medžių, „būtų pažeistas alėjos vientisumas“.

Anykščių rajono meras, gamtininkas S.Obelevičius „Anykštai“ kalbėjo, kad jis apžiūrėjęs Kurklių seniūnijoje palei kelią nupjautų tuopų kelmus: „Iš dešimties kelmų - devyni ar aštuoni sveikomis šerdimis. Medžiai dar būtų 20 ar 30 metų stovėję. A.Vienolio gatvėje gal 15 proc. medžių pakrypę į priešingą nei kelias pusę. Jų net ir su traktoriumi ant kelio neužversi.“

Meras tikino, kad nerimas dėl topolių alėjos yra perdėtas, kol kas jos kirsti nesirošama: „Jokių raštų ir žinių, kad ruošiamasi kirsti šitas tuopas, nėra. kažkas sugalvojo, kad, jeigu anas tuopas išpjovė, tai ir šitas išpjaus. Bet gal ir gerai, kad anksčiau, nei reikia, pradėta tuopas gelbėti. Bent jau tuopoms nuo to nėra blogiau.“

Jis sakė, kad savivaldybė yra pasamdžiusi arboristus, kurie iki lapkričio mėnesio įvertins topolių alėjos būklę ir pateiks siūlymus, ką su ja daryti. „Dalį medžių reikės apgenėti, dalį gali tekti ir nupjauti“, - „Anykštai“ kalbėjo meras S.Obelevičius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

UAB „Anykščių šiluma“ informacija

Patvirtinta šilumos ir karšto vandens kaina lapkričio mėnesiui.

Šilumos kaina:

gyventojams be PVM – 13,35 ct/kWh (PVM bus kompensuojamas)
juridiniams asmenims su PVM – 16,15 ct/kWh

Karšto vandens kaina:

gyventojams be PVM 11,36 Eur/m³ (PVM bus kompensuojamas)
juridiniams asmenims su PVM - 13,75 Eur/m³

savaitės citatos

Titulas be galių

Ligita KULIEŠAITĖ, Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė, apie Anykščių rajono tarybos nario Kęstučio Tubio išsakytus epitetus:

„Mano adresu buvo pradėti „mėtyti“ epitetai, kad aš „karalienė“, tad ne be reikalo pasistačiau karūną tokią.“

**Už pagyrų atlaikymą –
priedus prie atlyginimų!**

Dainius ŽIOGELIS, Anykščių vicemeras, apie situaciją Anykščių siaurojo geležinkelio stotyje:

„Visi klausimai ir pastabos turėtų būti siauruko darbuotojams, o ne gražiai apsirengusiems muziejininkams, kurie nieko nežino, bet jiems reikia atlaikyti visas pagyras, o būna ir ne tik pagyrų.“

Galėtų ieškoti Titaniko!

Sigutis OBELEVIČIUS, Anykščių rajono meras, apie baseino paslaugų prienamumo didinimą:

„Man visai simpatiška atrodė variantas išplėsti mokymo plaukti programą. Gal vaikai net ir nardyti išmokyti?“

**Po tokių žodžių baisu bus
ir į mišką nueiti...**

Daiva GASIŪNIENĖ, Anykščių rajono savivaldybės vyr.architektė:

„Vakarų valstybėse, kai reikia nupjauti medį, gyventojai kartais net nepastebi, kad medis nupjautas - nupjovė, sutvarkė, jo vietoje naują pasodino. Niekur nesimėto medžių „lavonai.“

Palaukite rinkimų!

Egidijus PREIDYS, UAB „Autovelda“ palikimo administratorius:

„Mes norime, kad autobusų stotis su Anykščių rajono savivaldybe būtų tvarkoma bendromis įėjimais, jei tai išeina padaryti.“

**Plačios akys - taip pat
gali būti ženklas...**

Saulius RASALAS, Svėdasų seniūnas, apie narkotikų problemą Svėdasų gimnazijoje:

„Susirinkimo su bendruomene metu kalbėjome, kad savo bendruomenėje nepastebėjome moksleivių „primerktom akim.“

Kavarsko kapinėse ilsisi ir benamiai, ir dvarininkai

Dr. Jolanta Zabulytė sako, kad Anapilin išėjusiems žvakutes degdavo ne ant kapo, o namuose.

(Atkelta iš 1 psl.)

Kapinėse daug klausimų

„Įdomu tai, kad šie kapai turi aiškią pradžią – tai maždaug 1820 metai. Iki tol žmonės būdavo laidojami prie bažnyčios: šlaitas nuo bažnyčios, į pakalnę, – visur buvo kapai, tik ten nieko neišlikę, jokio atminimo ženklo nėra. Žmonės, kurie toje vietoje gyvena, besikapstydami darže, vis dar kartais randa kaulų, – žiniomis dalijosi R. Varanavičius – Tuomet gal net miestelio nebuvo, žmonės iš aplinkinių kaimų toje vietoje „kavodavosi“. Tai siekia Kavarsko, kaip miestelio, atsiradimo pradžią.“

R. Varanavičiui labai įdomi ne tik Kavarsko istorija, jame gyvenę žmonės, tačiau ir kraštiečių amžinojo poilsio vieta.

„Kapinėse gali leisti kiauras dienas: ten – ištisi klausukai. Išskeli klausimus, o atsakymų nėra. Kol kapinės nebuvo tvarkytos, jos atrodė tikrai nekaip: ateini, o tave pasitinka krūmai, iš kurių matyti antkapių viršūnės... Jus reikėjo valyti. Tai darant atsiskleidė daug senų kapų, visokių antkapių. Buvau labai nepatenkintas, kad jų daug buvo išstempama lauk, jie šitaip prapuola...“

Toks senas kavarskietis Vladas Kernagis netoli kapų gyveno. Pamatė, kad aš ten, neturėdamas fotoaparato, bloknote piešiau tuos antkapius, užrašus. Jis man parodė vieną kitą įdomų kapą, – pasakojo Vilniuje daug metų gyvenantis kavarskietis R. Varanavičius bei „Anykštos“ skaitytojams priminė, jog Kavarske dar yra dvejios žydų kapinės – Senosios ir Naujosios, taip pat buvusios Laisvamanių kapinės.

Buvo išniekintų kapų

Įdomieji kapai, pašnekovo požiūriu, yra dvarininko Juo-

Jau daug metų gyvenantis sostinėje Rimantas Varanavičius sako, kad kapinėse gali leisti kiauras dienas.

zapo Siesicko amžinojo poilsio vieta, užmušto tijūno antkapis iš girnapusių, pasisavintas paminklas carui Alekstrandui II, vokiečių karių kapai.

„Svarbus yra Siesicko kapas-rūsysis. Dar gerai atsimenu, kaip atrodė jo vidus. Ne kartą plėštas, po karo – atviras buvo. Per karą žmonės ten slėpdavosi nuo bombų. Dabar to kapo tėra likučiai – tokio svarbaus Kavarskui žmogaus Juozapo Siesicko, kuris fundavo bažnyčią savo Pienionių dvaro lėšomis. Jo kapavietė yra apgailėtina: į tą teritoriją net įlindęs kažkoks žmogus su savo kapu: pasidėjęs ten suolelį, pasisodinęs augaliukų... Tai didelė nepagarba, – žmonių neišmanymu stebėjosi R. Varanavičius – Ten buvo šeimininis rūsysis, jame buvo šeši kapai, tačiau ne visi užpildyti, buvo tuščių – padaryti kaip „pečiai“ ir užmūryti. Du galiniai kapai buvo išardyti, juose rasti kaulai skardiniuose karstuose. Matyt, jie ne vieną kartą plėšti. Iš pradžių ten buvo medinės ąžuolinės durys užrakintos. Tačiau žmonių kultūra buvo labai menka, ypatingai tą kultūrą sujaukė iš Girelės kaimo į Kavarską suvažiavęs „ruskynas“ – tai buvo laukinė publika. Jie ten lindo, spyną daužė, kol galiausiai tas duris užmūryjo, kad niekas nelandžiotų. Tik tada nustojo plėšikauti.“

Kitas kapas, atkreipęs pašnekovo dėmesį – kadaise užmušto tijūno.

„Jo antkapis yra sudėtas iš girnapusių. Girdėjau istoriją: tai paminklas dvaro, greičiausiai Kavarsko, tijūnui. Tą tijūną užmušė muzikas. Tijūnas jaučiais arė, o jaučiai labai nespirtūs, tad pamatęs, kad jis lėtai dirba, muzikas paėmė baslį ir tijūną užmušė. Tad jam yra pastatytas girnapusių paminklas“, – paaiškino ponas Rimantas. Pasiteiravus ar galėjo būti, kad muzikas užmušė tijūną, kraštotyrininkas sakė:

„Dėl to kapo girnapusių, atvirščiai negalėtų būti, nes muzikams net tik tokių didelių, bet ir jokių antkapių nebuvo iš ko daryti. Sakau, ką man pasakojo Kernagys Vladas. Jis dar minėjo, kad jo senelis dar kiaules ganė ant to kalno, kur vėliau padarė kapus ir pradėjo kavoti katalikus.“

„Dar vienas svarbus dalykas – pirmojo Pasaulinio karo vokiečių kapai. Aš juos labai gerai atsimenu – buvo palei vadinamąją Grotą medžiais neužaugusi teritorija ir ten tvarkingai suguldyti tų kareivių palaikai. Tačiau ten ilsisi ir rusų kareiviai. Kavarskiečiai visada tuos kapus vadina vokiečių kapais, bet tai – pirmojo Pasaulinio karo aukos. Aš atsimenu, kad ten būdavo vokiškas užrašas „rus kriegler“. „Krieg“ būtų „karas“, tai, matyt, vertimas būtų „rusų kapai“. Rusų pavardžių ten nebuvo, tik toks užrašas. Cementiniai, nedideli paminkliukai, labai gražiai išrikiuoti“, – sakė R. Varanavičius ir stebėjosi: „Keista valdžios kultūra – užuot išsaugoję tokį faktą ir atminimą, praėjus tam tikram metų skaičiui po karo, po palaidojimo, jei kapų niekas nežiūri, juos naikina – paminklus už tvoros, ir dabar ten eilės tvarka sulaidoti kiti žmonės... Senosios kapinės, sakyčiau, labiausiai nukentėjo tada, kai dar nebuvo naujųjų – žmones juk reikia laidoti kasdien. Tad „kaišiojo“ visus į senas kapines, kur seniems kaulams reikėjo kažkur pasislinkti.“

Prisiminė R. Varanavičius ir caro bei jam pastatyto paminklo istoriją: „Kavarsko centre buvo pastatę paminklą carui

Aleksandrui II, kuris baudžiąvą panaikino. Buvo užrašas: „Carriu Aleksandru vtarovu osvabadyteliu“, ten buvo bronzinė galva ir antkapio akmuo. Kai užėjo pirmasis Pasaulinis karas, vokiečiai tą galvą pavogė, nes jiems greičiausiai bronzos reikėjo ginklams gaminti, lygiai taip pat vogdavo ir bažnyčių varpus. Akmuo liko, tai vienas „išmintingas“ žmogus jį pasisavino ir pasistatė kapuose paminklą – turbūt giminaičiui. Apsuko paminklą atbulai, nu daužė užrašus. Dabar labai įdomu einant pro tą antkapį matyti likusius senuosius užrašus.“

Vadinamajame Kavarsko Lurde taip pat yra yra keturios kapavietės: „Ten padaryti kaip „pečiai“. Man įdomus vienas dalykas: ten palaidotas labai svarbus Kavarsko klebonas Legeckas, o priešais – moteriškė. Jauna, dvidešimt kelerių metų. Tačiau kodėl ji palaidota tokioje garbingoje vietoje? Ten yra ir viena tuščia vieta – sakau, reikia kokiam klebonui pasiūlyti, – juokavo R. Varanavičius – Yra šiose kapinėse cementinis kapas mokytojai. Mokytoja prieš karą buvo labai didis žmogus. Rاندi kapus, kuriuose 1944 metais palaidota mama ir suaugusi jos dukra: mirusios tą pačią dieną. Galbūt žuvo nuo bombos. Taip pat matyti kapinėse ir lenkiškų užrašėlių, kurių istoriją menkai žinau. Labai daug kapų sunykę. Tik įėjus į kapus, kairėje pusėje, buvo toks išmūrytas antkapis ir ten padaryta tokia kaip trobelė. Jį išardžius, buvo rasti kaulai, o dabar likusi tik žymė. Buvę ir garbingų žmonių kapų, kurie buvo labai tvarkingi, da-

bar tik likučiai mėtosi... Norėtuši tų garbingų žmonių istoriją surinkti. Žinoma, tai daugiausia buvo turtuoliai, bet be jų daug ko nebūtų: jie labai daug padėjo, rėmė, ant jų „kabėjo“ visa pažanga – ar mokyklėlė įsteigta, ar bažnyčia pastatyta, ar varpai suorganizuoti“, – įdomiomis Kavarsko kapinių detalėmis su „Anykštos“ skaitytojais dalijosi R. Varanavičius.

Partizanai sušaudė šeimą

R. Varanavičiaus giminaičiai taip pat palaidoti šiose kapinėse. Pašnekovas nusprendė papasakoti jų atgulimo į amžinąjį poilsio vietą istoriją ne šiaip sau – visa šeima, palaidota viename kape, buvo sušaudyta.

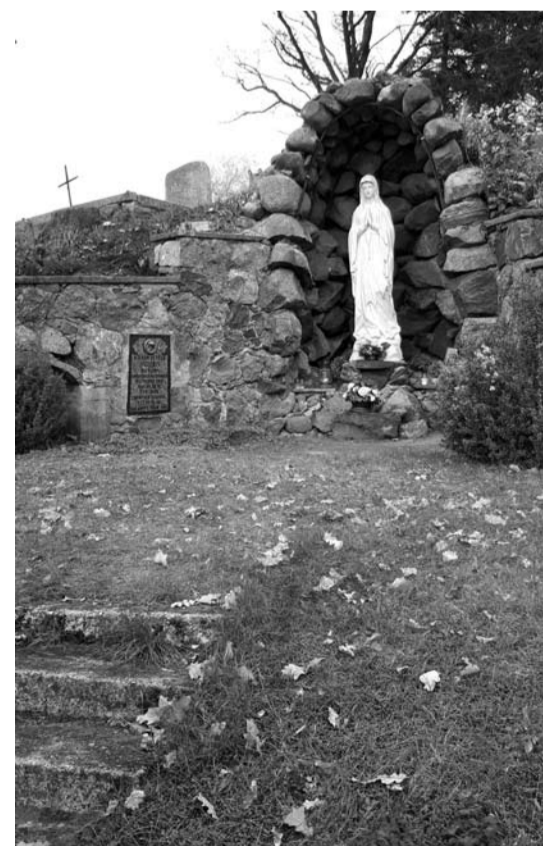
„Senų kapų pabaigoje, už tvoros, kurios šiuo metu nebėra, atsirado bene pirmas kapas: buvo iššaudyta Tamašauskų šeima. Iš mamos pusės jie man yra giminės. Dėl jų žūties nelabai gražiai krinta šešėlis ant partizanų – jie taip „pasveikino“ Tamašausko šeimą su Gegužės 1-ąja. Nužudė senąjį tėvą, motiną, 15 metų sūnų, jų dukrą, kuri buvo neseniai ištekėjusi, ir jos vyrą. Paliko tik pusantrų metų vaiką. Visas Kavarskas tuo metu užė, o partizanai tylėjo, kad ir žinojo, kas ką padarė. Šis „žygdarbis“ labai suteršė jų vardą“, – kalbėjo R. Varanavičius.

R. Varanavičių sudomino ir „techninės“ detalės kapuose: „Tik įėjus pro vartus, iš karto kairėje pusėje, kur palaidoti kunigai, už kelių žingsnių, yra betoninis antkapis. Tokį esu matęs ir kitose vietose Lietuvoje.“

(Nukelta į 9 psl.)

Šadzevičių šeimos kapo koplyčia.

Kavarsko kapinėse yra Lurdo grotos imitacija. Čia palaidoti kunigai ir, pasak R. Varanavičiaus, jauna mergina. Kodėl ji atgulė šalia kunigų, nėra aišku.

Administracijos direktorė reagavo į posėdį atsinešdama karūną

Robertas ALEKSIEJŪNAS
robertas.a@anyksta.lt

Spalio 27 dieną, ketvirtadienį, sušauktas 47-asis Anykščių rajono tarybos posėdis. Posėdyje priimta 11 sprendimų, išklausti penki informaciniai pranešimai.

Vienos pagrindinių posėdžio temų buvo Anykščių baseinas „Bangenis“ bei siaurasis geležinkelis, tačiau visas temas nustelbė netikėta Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorės Ligitos Kuliešaitės kalba, kurioje ji atkleidė, kad už akių yra įžeidinėjama Anykščių rajono tarybos nario Kęstučio Tubio.

Administracijos direktorė vadino „karaliene“

Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė Ligita Kuliešaitė į Anykščių rajono tarybos posėdį atėjo nešina karūną, kurią pasidėjo ant stalo priešais save.

Po to, kai buvo priimtas sprendimas, kad Anykščių rajono tarybos nutarimas skirti viešajai įstaigai 70 tūkst. Eur dalininko įnašą neteko galios, administracijos direktorė L. Kuliešaitė prakalbo, kad ją įžeidinėja vienas Anykščių rajono tarybos narys, priklausantis Biudžeto, ekonomikos ir kaimo reikalų komitetui.

„Aš noriu truputėlį pasisakyti, ypač reaguodama po komitetų posėdžių, nes perklausiau ir įrašą. Kalbu apie Biudžeto, ekonomikos ir kaimo reikalų komitetą. Mano adresu buvo pradėti „mėtyti“ epitetai, kad aš „karalienė“, kad „ne be reikalo pasistačiau karūną tokią“. Ir tai dėl to, kad aš neateinu į komiteto posėdį, kai kažkam staiga tokia mintis kyla. Reikalavimai, kad aš apskritai niekur neinu, nors manęs niekas nekviečia, nepaisant to, kad pagal reglamentą yra nustatyta, kad įstaigos vadovai, tarp jų ir aš, į komitetų posėdžius turėčiau būti kviečiama prieš vieną darbo dieną.

Toks lygis pamažu darosi panašus į vaikų darželį, kada etiketas kažkokias klijuoja. Jeigu vicemeras neateina į komitetų posėdžius, tada tokio epiteto nėra, o jeigu neateina administracijos direktorė, dar nespėjus jos pakviesti, tai ji tada pavadinama „karaliene“. Nežinau šiais laikais apskritai, kai kalbame apie lyčių lygybę, tai aš norėčiau Anykščių rajono tarybos nariui priminti valstybės politikos etikos kodeksą, kuriame išdėstyti pavyzdgingumo, nešališkumo principai.

Nes pastaruju metu visos pastabos yra skiriamos ne mano darbui, o tai visiškai yra normalu ir turbūt visiškai būtų suprantama, bet būtent nukreiptos į mano asmenybę“, - kalbėjo L. Kuliešaitė.

Į situaciją pasiūlymą „kūrybiškai“

Pasibaigus Anykščių rajono tarybos posėdžiui, „Anykšta“ susisiekė su Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktore L. Kuliešaitė ir paprašė įvardyti, kuris Biudžeto, ekonomikos ir kaimo reikalų komitetui priklausantis Anykščių rajono tarybos narys ją pavadino „karaliene“.

„Kęstutis Tubis“, - sakė administracijos direktorė L. Kuliešaitė.

Pasiteiravus, kaip kilo mintis į Anykščių rajono tarybos posėdį atsinešti karūną, L. Kuliešaitė sakė, kad po Anykščių rajono tarybos nario K. Tubio epiteto Biudžeto, ekonomikos ir kaimo reikalų komiteto posėdyje ji į situaciją pasiūlymą „kūrybiškai“: „Ne, žodis „karalienė“ nėra išėjimas, svarbu, kokiam kontekste tai yra pasakyta.“

Administracijos direktorė L. Kuliešaitė aiškino, kad nėra niekur parašyta, kad administracijos direktorius privalo lankyti komitetų posėdžiuose.

„Komitetai, jei reikia, išskviečia vadovus į savo posėdžius reglamento nustatyta tvarka. Niekada tokio kvietimo nesu sulaukusi“, - sakė L. Kuliešaitė.

Administracijos direktorė L. Kuliešaitė sakė, kad komitetų posėdžiuose įprastai dalyvauja pristatydamas biudžeto projektus, savivaldybės administracijos direktoriaus ataskaitas.

O gal po jos pareiškimo Anykščių rajono tarybos posėdyje Anykščių rajono tarybos narys K. Tubis vėliau dėl savo elgesio komiteto posėdyje atsiprašė?

„Ne. Ne“, - sakė administracijos direktorė L. Kuliešaitė.

Papiktino vėluojantis direktorius

Anykščių rajono taryba nusprendė padidinti dalininko įnašą viešajai įstaigai „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“. Viešajai įstaigai „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ iki šiol Anykščių rajono savivaldybės skiriamas įnašas siekė 96 tūkst. 962 Eur,

įnašą padidinus, jis sieks 111 tūkst. 962 Eur. Dalininko įnašą didinti prašė viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ direktorius Darius Liutikas.

Anykščių rajono tarybai pateiktame sprendimo rašoma, kad Anykščių rajono savivaldybės įnašas bus panaudotas daliai reisų užtikrinti, taip pat reisams „Kalėdinis traukinys“ Anykščių siaurojo geležinkelio stoties teritorijoje. Lėšos bus panaudotos programai parengti, technikai paruošti, kelio priežiūros, valymo darbams.

Į Anykščių rajono tarybos posėdį buvo pakviestas „Aukštaitijos siaurojo geležinkelio“ direktorius D. Liutikas, tačiau į posėdį jis gerokai vėlavo, taip sukėlus dalies Tarybos narių pasipiktinimą. Rajono tarybos nariai, prieš priimdami sprendimą didinti dalininko įnašą, norėjo D. Liutikui užduoti rūpimus klausimus apie įstaigos veiklą, tačiau sprendimą turėjo priimti taip ir neišgirdę vadovo komentarų.

Siauruko keliui sutvarkyti reikėtų 2,5 mln. Eur

Posėdžio pabaigoje gavęs žodį „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ direktorius D. Liutikas gyrė Anykščių rajono savivaldybę: „Mes turime tris dalininkes savivaldybes, tačiau tik jūs vieninteliai domitės ir kviečiatės mane į posėdžius, esu čia jau antrą kartą ir turiu galimybę pristatyti rezultatus.“

„Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ direktorius D. Liutikas Anykščių rajono tarybos nariams pasakojo, kad šiemet įstaiga iš savo veiklos uždirbo 157 tūkst. Eur, taip pat atskleidė, kaip „Aukštaitijos siaurajam geležinkeliui“ sekasi bendradarbiauti su „Lietuvos geležinkelių“ bendrove.

„Mes prašėme Lietuvos geležinkelių įvertinti mūsų infrastruktūrą. Šitas darbas užtruko beveik metus. Išvada tokia – yra daug taisytinių dalykų, daug problemų, bet tai reikalauja ir finansų. Jeigu imtumės sutvarkyti visą kelią, tam reikėtų 2,5 mln. Eur“, - sakė D. Liutikas.

Vicemeras išsakė pastabų

Anykščių rajono mero pavaduotojas Dainius Žiogelis „Aukštaitijos siaurojo geležinkelio“ direktoriui D. Liutikui turėjo pastabų.

„Kai lauke 32 laipsniai karščio, o vagonai uždari, tai, ži-

nokite, yra „peilis“. Žinokite, kas ten viduje važiuoja, o dar, neduok Dieve, iš tų šilumvežių pakliūna dūmų... Yra atviri vagonai, gal reikėtų šitą klausimą pasispręsti. Kol žmonės atvažiuoja, visi nelaimingi, prakaituoti, šlapi“, - kalbėjo D. Žiogelis.

Vicemeras D. Žiogelis taip pat pageidavo, kad Anykščių siaurojo geležinkelio stotyje dirbtų „Aukštaitijos siaurojo geležinkelio“ darbuotojai: „Visi klausimai ir pastabos turėtų būti siauruko darbuotojams, o ne gražiai apsirengusiems muziejiniams, kurie nieko nežino, bet jiems reikia atlaikyti visas pagyras, o būna ir ne tik pagyrų.“

Pasiūlė nekrėsti „šposų“

Ketvirtadienio posėdyje Anykščių rajono taryba priėmė sprendimą, kuris įpareigojo viešąją įstaigą „Sveikatos oazė“ Anykščių rajono savivaldybei gražinti šį rudenį jai skirtą 70 tūkst. Eur dalininko įnašą, nes jis Anykščių rajono tarybos, kaip nustatė Vyriausybės atstovas, skirtas nusižengiant įstatymams. Šis įnašas, priminsime, buvo skirtas kaip pagalba sunkioje finansinėje situacijoje atsidūrusiam baseinui „Bangenis“.

Anykščių rajono tarybos nariams iškilo klausimų, per kokį laikotarpį viešojo įstaiga „Sveikatos oazė“ Anykščių rajono savivaldybei privalės gražinti jai neteisėtai skirtus 70 tūkst. Eur.

Pasigirdo anykštėnų išrinktųjų pasiūlymą, kad pinigai į Anykščių rajono savivaldybės biudžetą turėtų būti gražinti per penkerius ar dešimt metų, tačiau Anykščių rajono tarybos narys Vygantas Šližys pasiūlė „nedaryti šposų“.

„Manau, kad tą pinigų gražinimo grafiką Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė suderins su viešosios įstaigos „Sveikatos oazė“ va-

Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė Ligita Kuliešaitė piktinosi, kad sulaukia pastabų dėl ne jos veiklos, o jos pačios asmenybės.

dove. Ar mes čia visi tokie protingi, kad nustatysime, per kiek metų?“ - klausė V. Šližys.

Norėtų, kad vaikai išmoktų ir nardytį

Anykščių rajono tarybai pateikta informacija apie viešosios įstaigos „Sveikatos oazė“ paslaugų prieinamumo didinimą. Plėsti paslaugų prieinamumą Anykščių rajono vaikams anksčiau vykusiame Anykščių rajono tarybos posėdyje pasiūlė liberaliai.

Anykščių rajono savivaldybės Švietimo skyriaus vedėja Jurgita Baniėnė pateikė keturis variantus, kurie leistų didinti baseino prieinamumą.

Pasiūlyta padidinti prieinamumą visiems Anykščių kūno kultūros ir sporto centro sportininkams, išplėsti mokymo plaukti programą, didinti prieinamumą priešmokyklinio amžiaus vaikams arba didinti prieinamumą 5 – 12 klasių moksleiviams.

Jeigu būtų nuspręsta įgyvendinti visus šiuos pasiūlymus, Anykščių rajono savivaldybei tai kitais metais kainuotų 325 tūkst. Eur.

„Nelabai būtų realu pasirinkti visus variantus ir mokėti 325 tūkst. Eur. Man visai sympatiškai atrodo variantas išplėsti mokymo plaukti programą. Gal vaikai net ir nardytį išmoktų?“ - svarstė S. Obelevičius.

Pačius šilčiausius ir nuoširdžiausius padėkos žodžius skiriu Anykščių ligoninės Terapijos skyriaus vedėjai Gražinai VASILIAUSKIENEI ir mane gydžiusiai Reginai ARLAUSKIENEI bei visai komandai už gebėjimą dirbti su vyresniais žmonėmis, už žmogiškumą ir supratimą. Visą laiką lydėjo šypsenos, palaikymas, padėšingumas.

Linkiu Dievo palaimos, tegu niekada nepavargsta Jūsų rankos ir širdys, kuriančios meilę, darbą ir gerį.

Dėkoju ir dietologei, ir visam virtuvės kolektyvui už labai skanų maistą.

201 palatos pacientė
Aldona RAMANAUSKIENĖ

Žvaigždės krito ant mirusio tėviškės kaimo

Savičiūnų dvaras apsuptas išpūdingų medžių. Tačiau ne vietinis šio dvaro neras: prie kelio Radiškis - Anykščiai - Rokiškis nėra jokių nuorodų, kad netoliese esama kultūros paveldo objekto - XVIII amžiaus medinio dvaro.

(Atkelta iš 7 psl.)

Mes, vaikai, būdavome prausiami „žemuoginiu“ muilu, nes nuo ūkinio muilo akys perštedavo, taigi, ir pravirkti nebūdavo jokios gėdos.

Man iki šiolei atmintyje išliko ir dvaro namų kvapai. Jie buvo įvairūs, nepakartojami, paslaptingi ir kartu artimi. Pirmas kvapas - tai mūsų kukli buto virtuvė ir ant nedidelės viryklės mamos gaminamų valgių kvapas, sklindinas gvazdikėlių, lauro lapelių, pipirų, raugintų ir troškintų kopūstų, gardžių naminių kotletų, balandėlių, keпамų sausainių aromatų. Nuostabiai kvėpėjo raudonųjų burokėlių sriuba, pagardinta rūkytu naminiu kumpiu ar naminiiais kiaulienos spirgučiais. O kur dar naminės ir rūkytos dešros, skilandžių bei lašinių kvapas, sklindantis iš nedidelio, šalia virtuvės esančio sandėliuko? Kai gyvenome dvare, vienas iš mano mėgstamiausių dienos užkandžių buvo naminės duonos riekė, užtepta taukais su spirgučiais. Gardesnio užkandžio vaikystėje tikrai nebuvo. Žinoma, dvaro namus pasiekdavo ir mamos keпамų naminių sausainių bei varškės riestainių kvapas. Visada turėdavome kuo pavaišinti dažnus svečius ir kaimynus.

Kitas atsiminimų apie dvarą kvapas susijęs su kaimo biblioteka, kurioje visada kvėpėjo senomis knygomis ir popieriumi. Kartais čia pakvipdavo skania namine duona, kurią kepėdavo tuometinė bibliotekos vedėja Genutė Džiugelienė. Dvare buvusi biblioteka buvo nedidelė, bet joje visada galėjai rasti nemaža visokių knygų, žurnalų, laikraščių. Bibliotekos vedėja Genutė viską tvarkingai sudėliodavo, veikė skaitytojų registracijos ir knygų katalogas. Dar pamenu savo pirmąją savarakiškai perskaitytą knygą. Tai pasaka apie Jonuką ir Grytutę. Labiausiai man patikdavo skaityti tą pasakos vietą, kurioje buvo pasakojama apie sausainių ir meduolių trobelę, kurią piktoji ragana buvo pastačiusi vaikams privilioti. Juk vaikystės metais nebuvo tokios visokių gardumynų gausos, kuria dabar vaikai mėgaujasi. Mums užtekdavo sausainių „Gaidelis“ pakuotės ir suaugusių artimųjų pabertos saujos karamelinų saldainių su vaisiniu įdaru. Tokia buvo mūsų saldžioji kasdienybė. Ji irgi turėjo savo kvapą.

Paskutinis ir bene pats paslaptingiausias dvaro namų kvapas buvo jaučiamas kultūros namų patalpose, kurios buvo kitoje dvaro namų pusėje. Dar iki šiolei prisimenu, kaip kvėpėjo repetitijų kambarys: lyg rytiškais kvėpalais, lyg kažkoku

grimo laku, dažais ten dvelkdavo. Juk mano vaikystės metais Savičiūnų kultūros namuose virė tikras kultūrinis ir gausus gyvenimas: savaitgaliais vykdavo šokių vakarai vietos jaunimui, buvo susikūręs dramos teatro kolektyvas, daugel kartų savo puikiais spektakliais virėdės ar juokines žiūrovus. Oi, apie tuos spektaklius galima atskirą straipsnį ar net nedidelę knygą parašyti! Mano ankstyvos vaikystės metais kultūros namų direktore ir meno vadove dirbo mano mama. Nors ir savamokslė, tačiau ji gebėjo suburti vietos žmones, ypač jaunimą, aktyviai kultūrinei veiklai. Sakyčiau, kad tais laikais buvo tikras dvaro kultūrinio gyvenimo aukso amžius.

Kurgi regėta, kad keliolikos sodybų kaimo kultūros namuose būtų statomi daugiau nei dvi valandas trunkantys rimti klasikiniai spektakliai. Kai ateidavo šaltos žiemos, teatro repetitijos vykdavo mūsų bute. Susirinkdavo visi aktoriai, pasidalydavo vaidmenis ir pradėdavo repetuoti. Kai paskui į repetitijas kažkas negalėdavo atvažiuoti ar ateiti, tai, visų didelei nuos-

tabai, man tekdavo užimti tų neatvykusių vietą. Nežinau, bet man labai sekėdavo išiminti teksto žodžius. Galėjau tada dirbti ir spektaklio sufleriu. Dekoracijas, aktorių drabužius visas kultūros namų kolektyvas, vadovaujant mano mamai, pasigamindavo patys. Dar iki šiolei stebiuosi, kaip be jokių rūpesčių atsirasdavo ir dailininkų, ir grimuotojų, ir kitų scenos darbininkų. O spektaklių pasižiūrėti sueidavo ir suvažiuodavo tiek žmonių, kad salėje jau nebelikdavo laisvų vietų. Mes, vaikai, tada sėdėdavome priekyje, ant grindų. Iki šiolei pamenu, kaip senasis dvaras, kuriame būdavo tiek daug žmonių, tarsi atgydavo, prisikeldavo, atjaunėdavo ir tarytum stengėsi pasirodyti kuo svetingesnis, kad tik jo nepaliktų vieno.

Negaliu pamiršti ir dar vieno nepaprastai laukiamo dvaro gyvenimo meto. Tai kino filmai savaitgalio metu. Ant dvaro kultūros salės scenos kino mechanikas sustatydavo visą aparatūrą, o mes, dideli ir maži, apgreždavome salės kėdes į priešingą scenai pusę - priešais baltą sieną, kuri virsdavo dide-

Balto mūro kolonos rodo, kad čia būta dvaro.

liu kino filmų ekranu. Dieve, kiek čia ašarų buvo išlieta žiūrint Indijos kino filmus. O jiems labai pavykdavo iš žiūrovų išspausti ašaras. Paskui - filmai apie indėnus ir, žinoma, filmai apie karą. Tada ateidavo vyriškų emocijų valanda: per tokius filmus kaimo vyrai šauksmais „drąsindavo“ filmų herojus šauti, greičiau važiuoti, joti ar šiaip ką nors daryti, kad žiūrovui nebūtų nuobodu. Kol buvo keičiamos kino juostos, vyrai spėdavo dvaro kieme parūkyti, o moterys „nubėgti už kampo“ - į viešąjį dvaro lauko tualetą, buvusį šalia dvaro pirties. Paskui vėl visi susirinkdavo į salę ir toliau kartu su kino herojais išgyvendavo ir savo nekasdieniškas emocijas. Toks buvo tas tuometinis mano vaikystės dvaro kultūrinis gyvenimas. Nors žmonės tada sunkiai dirbo kolūkyje, į saviveiklą kultūros namuose jų nereikdavo su bizūnu varyti. Dauguma jų patys ateidavo, nes žinojo, kad dalyvavimas saviveikloje - tai garbės reikalas. Tokie buvo mano vaikystės kaimo ir kolūkio žmonės, „dvariškai“ iš Savičiūnų, aplinkinių kaimų bei vienkienų. Juos visus vienijo gimtųjų žemių dvasia, ilgus metus gebėjusi vienyti ir laikyti savo glėbyje.

(Tęsinys kitame numeryje)

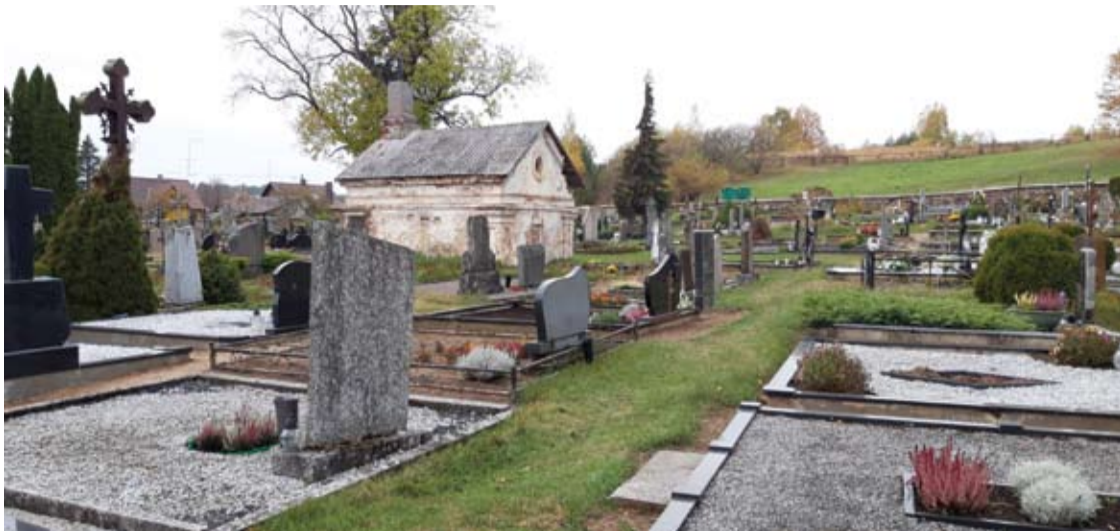
Autentišką koloną prilaiko plyta.

Dvaras apaugęs žolėmis, išdaužtais langais.

Gražinos ŠMIGELSKIENĖS nuotr.

Kavarsko kapinėse ilsisi ir benamiai, ir dvarininkai

Senosios Kavarsko kapinės turi aiškią pradžią: jos įkurtos XIX amžiaus pradžioje.

(Atkelta iš 5 psl.)

Bet labai stebina betono kokybės – tiek metų praėję, o užrašai puikiai matosi, nė kiek neištrupėję. Vienas yra standartinis metalinis kapelis, kuriame palaidota penkerių metų mergaitė. Lenkiškas užrašas. Pagalvojau, kad toks „špižinis“ antkapis yra unikalus, tačiau tokių radau ir kitose Lietuvos kapinėse. Užrašai buvo liejami kartu – mirė žmogus ir iš karto antkapį formuoja, lieja iš karto užrašą.“

Kapų žvakės atsirado neseniai

R. Varanavičiui yra labai svarbu išsaugoti mūsų istoriją, ypač – gimtojo Kavarsko. Todėl pašnekovui yra skaudu, kad senų giminių antkapių niekas negerbia.

„Tai yra tarsi laikmečio atspindys. Mano seneliai nė vienas nemokėjo rašyti – gal kiek paskaitydavo didžiosiomis raidėmis. Ir kai žiūriu tuos kavarskiečių užrašus, tai senoji, prieškarinė karta, absoliuti jų dauguma neraštingi. O ant antkapių juk reikėjo kažką užrašyti. Tad senieji užrašai gan keistai atrodo: pradėta rašyti, netilpo, suraityta kažkaip. Tai yra labai įdomu“, – savo nuomone dalijosi R. Varanavičius bei pastebėjo, kad seniau savo artimųjų kapais žmonės rūpindavosi kur kas mažiau.

„Nebuvo nei mados, nei tradicijos rūpintis artimųjų kapais, ji gal iš lenkų atėjo, kai pradėjo statyti paminklus; aš iki šiol nežinau, kur yra palaidotas mano senelis. Kai senelis numirė, mano tėvui buvo du mėnesiai. Jo mama aplankydavo kapą, bet ten buvo velėna ir medinis kryželis. Tad tėvas ir pamiršo, kurioje vietoje jo tėvas palaidotas. Žmonės rūpinosi savo gyvenimu, nebuvo kada mirusiais rūpintis – palaidojo, sukalbėjo poterį ir tesiils ramybėje. Nelįsdavo į kapus, kaip dabar – su visa atsiradusia industrija. Dabar žmonės turtingi. Atsimenu, jei koks ubagėlis mirė, „pakavodavo“, uždėdavo

velėna, taip ir likdavo – po kelių metų to kapo nė žymės. Tuomet kiti „kavojasi“.

Tokiems R. Varanavičiaus pastebėjimams pritarė ir menotyrininkė dr. Jolanta Zabulytė, kuri „Anykštos“ skaitytojams pasakojo: „Kapų lankymo tradicijos tikrai pasikeitė. Anksčiau kapeliai buvo lankomi per Vėlines ir Kryžiaus dienas (Kryžavas), pavieniai žmonės artimųjų kapus aplankydavo ir per mirusiojo metines, tad nebuvo tradicijos dažnai kapuose būti, nes tai mirusiųjų pasaulis, nereikia jo trikdyti, o mirusieji prisimenami buvo ir svarbiausių kalendorinių, šeimos švenčių metu. Anksčiau, dar iki XX amžiaus vidurio, o Dzūkijoje iki antrosios pusės bei kai kuriose vietovėse ir dabar (Marcinkonys, Margionys ir kt.) per Vėlines susirinkdavo kapeliuose visas kaimas, degdavo ugnį (žvakes arba lauželius) prie bendro kapinių paminklo, giedodavo religines giesmes, prisimindavo kaimo mirusiųosius.“

Pasak J. Zabulytės, nebuvo papročio ir prie kiekvieno kapo degti ugnį: „Žvakutės buvo de-

Tai Pienionių dvaro dvarininko Juozapo Siecicko ir jo artimųjų kapas-rūsvis. Daug kartų išniekintas, dabar beveik visai sunykęs.

gamos namuose, kviečiant vėles prie bendro Vėlinių stalo, nes buvo tikima, kad ugnis jas prišaukia. Nebuvo ant kapų dedamos ir gėlės – jas atstojo malda.“

Malda buvo svarbiausia

„Žvakės ir gėlės ant asmeninio kapo nėra sena tradicija – kada tiksliai jos pradėtos dėti, nėra žinoma, gali būti, kad tai vyko atskiruose regionuose skirtingu laiku, tačiau tikrai aišku, kad jau

sovietmečiu šis paprotys buvo visuotinis. Dabar ant kapų daug plastiko žvakių, kurios vėliau tampa šiukšlėmis, kapai apkraunami gėlėmis, o retas kuris atėjęs prie kapo pasimeldžia... Anksčiau tai buvo nuoširdus bendravimas su mirusiais, nes Vėlinių esmė – ne formalus ėjimas į kapus, nes taip reikia, o cikliško žemdirbystės laiko rato pabaiga, nes nuėmus derlių buvo dėkojama Dievui ir protėviams už sėkmingą sezoną bei prašoma jų globos tamsiuoju,

pavojingiu laiku (nuo Vėlinių iki Kalėdų, kai trumpėja diena ir ilgėja naktis).

Tad anksčiau pagarba buvo reiškiamą šviesa (ugnimi) ir malda, taip pat bendra vakariene prie stalo (iki XVIII a. pab. - XIX a. pr. ji buvo rengiama ir kapuose), o ne kuo didesniu kiekiu žvakių bei gėlių ant kapo. Nors, aišku, tai tikrai gražu, ypač vakare, kai kapeliai tviska ugnies žiburėliais tamsioj“, – pasakojo dr. Jolanta Zabulytė.

Koplyčia, pastatyta dar prieš 1849 metus. Manoma, kad tai dvarininkų Sorokų šeimos antkapis.

Pasakojama, kad iš girnapiusių padarytas antkapis yra skirtas muziko užmuštam tikinėjui pagerbti.

AR MATAI, KAIP KEIČIASI ANYKŠČIAI?

Atsiverskite senuosius albumus, suraskite senąsias nuotraukas, prisiminkite, palyginkite praeitį su dabartimi.

Mes laukiame jūsų istorijų, kurios iliustruotos senomis ir naujomis nuotraukomis.

Konkurse dalyvauti kviečiame visus norinčius. Aprašykite, kaip pasikeitė **Anykščiai, Kavarskas, Troškūnai ar aplinkiniai miestai ir miesteliai**, kaip prie jų per pastarąjį dvidešimtmetį prisilietė ES investicijos.

Aprašytą pokytį iliustruokite viena-dviem nuotraukomis. Geriausios istorijos ir ryškiausi pokyčiai bus apdovanoti rudenį: **kašmyriniais pledais, puikiais termosais ir sveikatingumo savaitgaliais Palangoje, Birštone ir Anykščiūose.**

Istorijų lauksime iki lapkričio 11 d.

Kas:
fotoistorijų
konkursas

Kam: gyvenimo
mačlusiems, jų
vaikams ir anūkams

Daugiau informacijos – www.esminiaipokyciai.lt
Istorijas siųskite el. paštu konkursas@esminiaipokyciai.lt, o siųsdami nepamirškite parašyti savo miesto, vardo, pavardės, tel.nr. ir el. pasto

vardadieniai

šiandien

Ermelinda, Gelgudas,
Tolvėdė, Violeta, Narcizas.

spalio 30 d.

Liucilė, Volfgangas, Skirgaila,
Skirvydė, Edmundas, Darata,
Volfas.

spalio 31 d.

Benignas, Mąstvilas, Tanvilė,
Liucilė.

lapkričio 1 d.

Žygaudas, Milvydė, Andrius.

lapkričio 2 d.

Gedartas, Gedilė, Valentas,
Valys.

lapkričio 3 d.

Hubertas, Martynas, Silvija,
Vydmantas, Norvainė.

lapkričio 4 d.

Agrikola, Karolis, Modesta,
Vitalis, Eibartas, Vaidmina,
Vitalijus, Vitalius.**mėnulis**spalio 29-31 d.d. - jaunatis
lapkričio 1-4 d.d. - priešpilis.**anekdotas**

Teismas. Prokuroras rėžia kalbą:

- Teisiamasis įvykdė nusikaltimą - kaip reta drąsų, sumanų ir išradimą!

Kaltinamasis:

- Be reikalo taip giriate - vis tiek neprisipažinsiu.

Kalbasi du naujieji rusai:

- Žinai, šią vasarą važiuosiu atostogauti į negyvenamą šalį.

- O tavo žmona neprieštaraus?

- O kodėl? Ji ten jau 3 metus viena gyvena!

Vienas čiukčia sako kitam:

- Aš nusipirkau naują mašiną!

- Tikrai? Kokios spalvos?

- Matei kada besileidžiančią pajūrį saulę?

- Mačiau.

- Tai lygiai tokia, tik žalia!

oras

+7

+4

Anykštėnės Amiliutės nutikimai

Amiliutė svarsto, ar siūlyti socialinę akciją - pasidekoruok ir sutaupyk

Piešė Kęstutis PABIJUTAS,
rašė Antonas FELJETONASHelovynas, Helovynas!
Dekoracijas gaminas
Parduotuvės ir barai
Bei piliečiai atskirai.Marcė štai sukrovė pilį.
Moliūgienės ji nemylė.
Verčiau Petruai atiduotų -
Tas juos staigiai sutarkuotų!Būtų ir dievobaiminga,
Peristaltikai naudinga.
Akcija - graži be galo,
Ypač fone bado karo.„Kiemą pasidekoruok -
Vidurius sušėčkavok!“
Taip galvoja Amiliutė -
Reikia juk taupiemis pabūti.O gerai jei pagalvojus -
Gali būti tikras rojus.
Buteliokas tikro trunksmo -
Ir skrandukas neapsunksta.**sodo reikalai**

Nematomas frontas: „arionai“ Butėnų sodžiuje

Raimondas GUOBIS

Jau ir Butėnų sodžiuje driekiasi kovos su kenkėjais frontas: sodiečiai ginasi nuo invazinių šliužų, atvykėlių iš Pietų Europos.**Pajuokaujant - dar viena globalizacijos, plačios prekybos dovana. Manoma, kad kenkėjai, jie moksliskai vadinami Luzitaniniais arionais, į mūsų šalį pateko iš Portugalijos, Ispanijos ar kitų pietinių kraštų kartu su gėlėmis, pasislėpę vazonėlių žemėje.**

Jie pasirodė pernai ir jau įsivertino slėnyje, prie keliuko į kapines, tačiau vis atkakliau bando persiristi per pagrindinę kaimo gatvę. Tarsi kokie nelegalūs, alkstantys geresnio gyvenimo migrantai, norintys pereiti valstybinę sieną, jie bando užvaldyti vis didesnius plotus... Pasak sodiečių, židinytė tarsi ir aiškus: kažkur netoli kapinių, slėnyje, ten, kur tęsiasi daržai piliētės, kuri verčiasi prekyba gėlėmis ir, kaip kalbama, nerealizuotus vazonėlius kartu su jų turiniu kaip trąšą parsigabeno į butėnišką dirvą. Tačiau tai tik spėjimas, nes galėjo tie emigrantai atkelti ir kitokiu būdu.

Pastebėti pirmą kartą buvo po smagaus lietaus jau pernai vasarą. Iš karto pasirodė pulku, išgąsdino - rodėsi, jų sustabdyti nepavyks. Tačiau kantrių sodiečių dėka invazija stabdoma. Nematomas frontas driekiasi tuoj už vieškelio. Atkaklūs, senų laikų užgrūdinti sodiečiai Rimanta ir Kęstutis Žvirbliai kiekvieną vasaros rytmetį pradeda šliužų medžioklę. Dažniausiai tuo užsiima darbščioji ir kantri moteris - sugauti padarai pradžioje renkami į beveik litro talpos dėžutę nuo kavos, po to sandėliuojami į didelius kibirus, uždengiami dangčiu, o ant kurio dėl viso pikto uždedamas akmuo. Užbėrus žiupsnelį

druskos, viską graužiantis, naikinant ir šiaip nemalonius neprastos išvaizdos padarus nusi-galuoja ir supliūkšta. Į kibirą jų telpa nesuskaičiuojamai daug.

Sugaištamas brangus rytmetių laikas, kainuoja ir druska, kurios per sezoną sunaudojo jau daugiau nei dešimt kilogramų. Druskos linija nuolat atnaujinama ir driekiasi pievute tuoj tuoj už asfaltuotos kaimo gatvės. tačiau veik kas rytą po keletą ateivių būna prasmukę į ginamą teritoriją. Jų pririnkę jau penkis didžiulius kibirus nuo dažų - kiekvienas gerokai didesnis nei dešimties, gal ir visų penkiolikos litrų talpos. Tik įsivaizduokime, jei jie būtų laisvai gyvenę, - iš kiekvieno vidutiniškai per metus atsiranda apie du ar net keturis šimtus jaunikių. Žinoma, dalis neišgyvena, tačiau jei nors pusė jų pasisėtų po daržus ir laukus, tai sunaikintų derlių, nugrauztų visus gražius ir naudingus bei nenaudingus žolynus.

Žvilgtelėjau į žiniasklaidos kanalus, pasidomėjau, ką apie tai kalba specialistai. Aplinkos apsaugos ministro patarėjas Marius Čepulis LRT televizijai yra sakęs, kad ministerijai problema žinoma, ruošiamasi planingai ir efektingai kovai. Šių metų vasarą buvo žinoma apie 170 vietų, kuriose jau pastebėti

Štai jie - nepageidaujami, nemalonūs, kenkėjiški „arionai“.

invazinių šliužų židiniai. Pažymėtina, kad jie užplūdo net regioninius parkus, jų surandama Belmonte, Verkiuose, taip pat ir Panevėžio turguje. Pasak valdininko, žmonės jau dabar gali kreiptis į savivaldybes ir prašyti pagalbos, lėšų kovai su kenkėjais. Girdėję, kad šitie invaziniai padarai jau visiškai užplūdę Kauno Ažuolyno parką, dėl jų gausos ten nėra kur kojos padėti, o šliužai mistiškai, kaip apokalipsės vaizdiniuose, krenta nuo ažuolų šakų. Žvirblių anūkė, pusmetį studijavusi Bolonijos universitete Italijoje, ten taip pat matė tokių šliužų gausybę.

Vilniaus universiteto Gyvybės mokslų centro specialistė Grita Skujienė teigė, kad laboratorijoje atliekami tyrimai, rengiama metodika, kaip efektyviau kovoti su šliužais. Siūlomi pasaulyje jau išbandyti metodai - gaudyklės ir įvairūs cheminiai preparatai, kurių sudėtyje yra geležies fosfato ir metaldehido. Šių nuodingų medžiagų pasmaguriavę šliužai nugaišta. Kai kuriose šalyse, pvz., Norvegijoje, tie šliužai gyvena ir ten, rengiamos kenkėjų gaudynės, kuomet jų rinkti išeina ištisos bendruomenės.

Ar tokių kenkėjų naikinimas - tik paprastų kaimo žmonių rūpestis, gal turėtų prie to aktyviau prisidėti ir valstybė? Juk ir butėniškius palengva apima panika - nors kenkėjai renkami, tačiau tai daro tik dalis gyventojų, o šliužų, jau persiritusių per plentą, pastebėta prie Apaliūtės gryčios, prie Navikų ir net didžiojo kaimo kryžiaus. Jų pilna ir Kėkšttagalyje, ir prie Bobakalnio. Jie glaudžiasi aukštoje žolėje, tarp akmenų, po kelmiais, kuomet ilgai tęsiasi šiltas ir sausas oras, tarsi pranyksta, tačiau, vos palyja, tuoj pasipila kaip iš gausybės rago. O kad juos lestų gandrai ar kokie kitokie paukščiai... Nors pasakojama, kad invazines būtybes noriai lesa kažkokios rūšies (tarsi bėgūnėmis vadinamos) antys. Pasiekę gandai, kad nelauktų padarų jau yra ir Svėdasuose - šliužai pastebėti Alaušo ežero pakrantėje esančios Vilniaus gatvės sodybose. Viešėdamas savo tėviškės Butėnuose susidūriau su tais migrantais ir aš - primečiau, kad beveik dešimties centimetrų ilgio, pajutę pavojų besiriečiantys, susitraukiantys. Kelis nufotografavau, o po to, kaip sąmoningas pilietis, primynęs batų sutraiškiau.